Hyväksytty
Aluehallitus 3.3.2025 § 68

Vammaispalvelulain mukaisten määrärahasidonnaisten palveluiden ja taloudellisen tuen myöntämisperusteet 10.3.2025 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialueella

Vammaispalvelulain (675/2023 1 §) tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä, tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

1.1.2025 voimaan astuneen vammaispalvelulain (675/2023) mukaisten määrärahasidonnaisten palveluiden ja taloudellisen tuen myöntämisperusteet on laadittu turvaamaan vammaisten henkilöiden yhdenvertainen kohtelu Pirkanmaan hyvinvointialueella ja tukemaan palveluihin liittyvää päätöksentekoa. Myöntämisperusteiden tarkoitus on antaa yhdenmukainen, yksittäisestä viranhaltijasta riippumaton pohja päätöksenteolle. Sosiaalityöhön sisältyy kuitenkin aina kiinteästi yksilöllinen harkinta.

Pääperiaatteena on, että vammainen henkilö saa palvelut osana yleistä palvelujärjestelmää yhdenvertaisesti vammattoman väestön kanssa. Vammaispalvelulain mukaiset erityispalvelut täydentävät yleisiä sosiaalipalveluita silloin, kun ensisijaisen lainsäädännön palvelut eivät ole vammaisen henkilön yksilölliseen palvelutarpeeseen sopivia tai riittäviä. Asiakkaan palveluista päätettäessä lähtökohtana on hänen asiakassuunnitelmaansa kirjattu yksilöllinen palvelutarve. Lisäksi huomioidaan yhdenvertaisuus muiden hakijoiden kanssa.

Vammaispalveluita järjestetään vammaispalvelulain 2 §:ssä tarkoitetuille vammaisille henkilöille. Vammaispalvelulain 32 §:n mukainen taloudellinen tuki sekä 34 §:n mukaiset muut palvelut ja tukitoimet ovat harkinnanvaraisia palveluita, joita hyvinvointialue voi järjestää määrärahojen puitteissa. Vammaispalvelulain 32 §:n mukaan hyvinvointialue voi korvata kustannuksia, jotka aiheutuvat teknisten ratkaisujen ja muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen välineiden hankkimisesta, jos vammainen henkilö tarvitsee niitä päivittäisissä toimissa, liikkumisessa, vuorovaikutuksessa tai vapaa-ajan toiminnoissa.

Lisäksi hyvinvointialue voi järjestää vammaisen henkilön läheiselle muuta kuin 7 §:ssä subjektiiviseksi oikeudeksi määriteltyä valmennusta. Harkinnanvaraisen valmennuksen myöntämisperusteet on määritelty samassa asiakirjassa muun valmennuksen kanssa vammaispalvelulain mukaisten uusien palveluiden myöntämisperusteissa.

Taloudellinen tuki

Taloudellinen tuki kuuluu hyvinvointialueen yleisen järjestämisvelvollisuuden piiriin. Kyseessä on tarkoitukseen varattujen määrärahojen puitteissa myönnettävä tuki, johon ei ole subjektiivista oikeutta. Hyvinvointialue korvaa vain kohtuullisia, vamman tai sairauden aiheuttamasta toimintarajoitteesta johtuvia välttämättömänä pidettäviä kustannuksia. Palvelun tai tuen myöntäminen perustuu yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin.

Taloudellista tukea voidaan myöntää silloin, kun väline tai tekninen ratkaisu auttaa vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista päivittäisissä toimissa, liikkumisessa, vuorovaikutuksessa tai vapaa-ajan toiminnoissa. Edellytyksenä on, että tuen avulla voidaan edistää vammaispalvelulain tarkoituksen toteutumista.

Korvaus kattaa sellaisia välineen tai teknisen ratkaisun erityiskustannuksia, jotka johtuvat vammasta tai sairaudesta. Taloudellisena tukena ei siis korvata sellaisia kustannuksia, joita tyypillisesti syntyy vammasta riippumatta.

Vammaispalvelulain mukaisena taloudellisena tukena ei korvata lääkinnällisen kuntoutuksen välineistä aiheutuvia kustannuksia. Tavanomaista, useimmissa kotitalouksissa käytössä olevaa välinettä tai teknistä ratkaisua ei korvata.

Haettaessa korvausta vakiomalliseen välineeseen tai tekniseen ratkaisuun tehtäviin muutostöihin, on täysimääräisen korvauksen edellytyksenä, että kyseessä on sellainen välttämätön muutostyö, joka mahdollistaa vakiomallisen välineen tai muun teknisen ratkaisun käytön.

Päivittäiset toimet

Tavanomaisia asumiseen liittyviä välineitä ei korvata, mutta niihin voidaan korvata välttämättömiä muutostöitä välineen käytön mahdollistamiseksi. Vamman tai sairauden

edellyttämän välineen tai teknisen ratkaisun hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet.

Liikkuminen / auto tai muu kulkuneuvo

Arvioitaessa liikkumisvälineiden korvaamista selvitetään, miten väline auttaa vammaisen henkilön itsenäistä liikkumista ja missä määrin väline on hakijan vamman tai sairauden vuoksi välttämätön.

Pirkanmaan hyvinvointialue voi myöntää tukea auton tai muun kulkuneuvon hankintaan joko pelkkänä taloudellisena tukena tai vaihtoehtoisesti yhtenä liikkumisen tuen toteuttamistapana. Taloudellisen tuen määrää arvioitaessa lähtökohtana on vammaisen henkilön välttämättä toimintarajoitteensa vuoksi tarvitsema automalli ja varustelutaso. Kustannuksina huomioidaan auton hankinnasta vammaiselle henkilölle aiheutuvat todelliset, välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset.

Tukea voidaan myöntää ensisijaisesti silloin, kun oma auto mahdollistaa työssäkäynnin ja opiskelun tai muun aktiivisen toiminnan edellyttämän jokapäiväisen liikkumisen. Lisäksi tukea voidaan myöntää, jos perheessä on lapsi, joka ei vammansa tai apuvälinetarpeensa vuoksi pysty kulkemaan joukkoliikennevälineissä perheen mukana ja jonka säännöllistä kuljetustarvetta ei ole muutoin pystytty turvaamaan. Tuki kohdennetaan ensisijaisesti hakijoille, joiden kohdalla auton käyttö merkittävästi vähentää kuljetuspalvelun tarvetta.

Auton kohtuullisena bruttohintana pidetään enintään 25 000 euroa. Taloudellista tukea laskettaessa otetaan huomioon mahdollinen vanhasta autosta saatava summa ja autoveronpalautus. Taloudellinen tuki on 50 % kohtuullisista nettokustannuksista, kuitenkin enintään 6700 euroa.

Jos vammainen henkilö on aiemmin saanut hyvinvointialueelta tukea auton hankintaan ja / tai auton lisälaitteisiin / muutostöihin, tulee auton vaihtamiseen olla perusteltu syy, jotta korvausta voisi saada uudelleen. Korvausta voi saada uudelleen pääsääntöisesti vain silloin, jos aiemman tuen avulla hankittu auto ei enää vastaa vamman tai sairauden aiheuttamaan tarpeeseen, koska apuvälinetarve on muuttunut olennaisesti tai käytössä ollut auto ei ole enää käyttökuntoinen.

Harkinnanvaraista taloudellista tukea voidaan myöntää myös muihin itsenäisen liikkumisen mahdollistaviin välineisiin. Näiden kohdalla arvioinnissa otetaan huomioon vammaisen henkilön asuin- ja toimintaympäristö sekä haetun välineen käytön säännöllisyys. Taloudellinen tuki itsenäisen liikkumisen mahdollistaviin välineisiin on 50 % kohtuullisista nettokustannuksista, kuitenkin enintään 3000 euroa. Tukea ei myönnetä tavanomaisiin perusmallisiin liikkumisvälineisiin, esimerkiksi sähköpyöriin.

Pirkanmaan hyvinvointialue ei toistaiseksi anna vammaisen henkilön käyttöön korvauksetta autoa tai muuta teknistä ratkaisua tai välinettä.

Vuorovaikutus

Vammaispalvelulain mukaista taloudellista tukea ei myönnetä tavanomaisiin perusmallisiin viestintävälineisiin, kuten tavanomaisista liikkeistä hankittaviin matkapuhelimiin ja tietokoneisiin. Mikäli vamma tai sairaus välttämättä edellyttää viestintävälineiltä erityisominaisuuksia, voidaan taloudellista tukea myöntää yksilökohtaisen harkinnan perusteella puolet kohtuullisista kustannuksista. Tuki voi olla enintään 300 euroa.

Vapaa-ajan toiminnot

Vammaisen henkilön harrastuksissa ja vapaa-aikana tarvitsemia välineitä voidaan korvata, kun vamma tai sairaus rajoittaa suoriutumiskykyä siten, että toiminnoista ei selviydy ilman välinettä tai laitetta. Tukea myönnetään välineisiin, jotka tukevat itsenäistä harrastamista. Apuvälineen tarpeen harkinnassa otetaan huomioon, miten ja missä laajuudessa välinettä käytetään. Apuvälineen tarpeen tulee olla runsasta ja toistuvaa.

Taloudellinen tuki itsenäisen harrastamisen tai muun vapaa-ajan toiminnon mahdollistaviin välineisiin ja laitteisiin on 50 % kohtuullisista nettokustannuksista, kuitenkin enintään 3000 euroa. Tukea ei myönnetä tavanomaisiin perusmallisiin harrastamisen ja vapaa-ajan välineisiin.

Muut palvelut ja tukitoimet

Hyvinvointialue voi järjestää vammaispalvelulain 34 §:n perusteella myös muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluita ja taloudellisia tukitoimia.

Hyvinvointialueella on näiden palveluiden ja tuen myöntämiseen yleinen järjestämisvelvollisuus määrärahojen puitteissa. Muilla palveluilla ja tukitoimilla voidaan täydentää vammaisen henkilön tarvitseman avun ja tuen kokonaisuutta. Ne mahdollistavat myös laissa mainitsemattomien, esimerkiksi uusien ja ennakoimattomien, mutta tulevaisuudessa tarpeellisten palveluiden käyttöönoton.

Ylimääräiset vaatetuskustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräisiä vaatetuskustannuksia, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita.

Korvaus ylimääräisistä vaatetuskustannuksista on porrastettu neljään tasoon:

100 euroa	Erityiskengät (muut kuin lääkinnällisen kuntoutuksen kautta saatavat)
200 euroa	Vaatteiden tai kenkien tavanomaista suurempi kuluminen vammasta johtuen
300 euroa	Osa vaatteista teetettävä tai niihin tehtävä isoja muutostöitä
400 euroa	Useat syyt ja/tai erityisen suuret kustannukset

Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö välttämättä joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Erityisravintokustannusten korvaamisen edellytykset:

- Huomattavat lisäkustannukset, joihin ei saa korvausta muun lain nojalla
- Vamman tai sairauden edellyttämä erityisravinnon tai -valmisteen käyttö tulee olla terveydenhuollon asiantuntijan (ravitsemusterapeutti, lääkäri tmv.) lausunnolla yksityiskohtaisesti selvitetty. Pelkkä lääkärin suositus ei ole riittävä.

Erityisravintokustannuksina ei korvata:

- tavanomaisia ruokatavarakaupassa myytäviä ravintoaineita ja valmisteita
- dieettineuvontaa
- ruokaohjeiden hankkimisesta aiheutuneita kuluja
- yleisimmin ei korvata esim. diabetes, allergiat, neurologiset sairaudet, laktoosi-intoleranssi, ripuli tai nestemäistä ruokavaliota vaativat sairaudet.

Korvaus maksetaan vain välttämättömistä ylimääräisistä kustannuksista (erityisravintokustannusten ja tavanomaisten ruokakustannusten erotus). Korvauksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon myös ensisijaisten tukimuotojen kautta saatu taloudellinen apu.